

Batův Zlín: Ševci nejsou, boty se zatím vyrábí dál

 [novinky.cz/clanek/zena-styl-batuv-zlin-sevci-nejsou-boty-se-zatim-vyrabi-dal-40426813](https://www.novinky.cz/clanek/zena-styl-batuv-zlin-sevci-nejsou-boty-se-zatim-vyrabi-dal-40426813)

„Je velká náhoda, že se doteď věnuju tomu, co jsem si vybrala v patnácti letech. Pozoruju kolem sebe, že lidí, kteří dělají to, co vystudovali, je hrozně málo,“ říká třiatřicetiletá designérka Eva Klabalová, která před osmi lety založila vlastní značku obuvi.

K rozhovoru jsme se sešli v Holešově, kde v průmyslovém areálu provozuje prototypovou dílnu, kancelář, sklad a expedici a visí tam obraz po jejím pradědovi. „Je to jediná věc, která zbyla z jeho ševcovské dílny. Je to takový můj talisman,“ prozrazuje.

Navzdory tomu, že nežije přímo ve Zlíně, má k němu velmi blízko, a to nejen z pohledu vzdálenosti. Její prarodiče pracovali v baťovských závodech (za minulého režimu pod názvem Svit), ona sama se ve Zlíně narodila. V patnácti letech si zvolila maturitní obor Design obuvi na Střední uměleckoprůmyslové škole v Uherském Hradišti. Poté, co loni skončil učební obor výrobce obuvi na soukromé škole Orbis ve Zlíně, zůstává škola v Uherském Hradišti posledním středoškolským ústavem, kde si lze šití bot osvojit. Okrajově se jím zabývají už jen studenti Vyšší odborné školy oděvního návrhářství a Střední průmyslové školy oděvní v Praze 7.

Středoškoláci představili priority pro spravedlivější školství. Upozorňují i na problémy učňů

Věda a školy

Evě Klabalové je z toho smutno, ačkoli věděla, že zájem o řemeslo už mnoho let upadal.

„Myslím, že měl špatnou propagaci. Když někomu mladému řeknete, ať se jde učit ševcovinu, představí si pod tím těžkou práci. Slovo design evokuje něco atraktivnějšího,“ srovnává s oborem, který sama vystudovala.

Naše dílna byla jednou z nejmodernějších. Mezi absolventy základních škol ale bohužel upadá zájem o řemesla

Na střední škole se podle svých slov naučila ovládat všechny výrobní postupy, proto věří, že kdyby si hned po maturitě hledala práci, našla by ji snadno. Ostatně několik let chodila na brigádu do jedné zlínské dílny, kde si nyní nechává šít vlastní obuv pod značkou Kave.

„Věkový průměr švadlenek je tam přes 50 let. Jakmile odejdou do důchodu, nebude je mít kdo zastoupit. A která mladá holka se dnes půjde učit na švadlenu? Je třeba tyto obory víc a lépe propagovat,“ míní.

Foto: Petr Horník, Právo
Designérka Eva Klabalová si s teniskami umí vyhrát

Firmy si nováčky zaučí samy

Ačkoli zpráva o zániku učebního oboru zvedla vlnu mediálního zájmu, podle ředitele školy Orbis Romana Cibulky už to situaci nezachrání. „Tento obor skončil definitivně,“ prohlašuje.

Nic jiného se prý nedalo dělat. „Naše obuvnická dílna byla přitom jednou z nejmodernějších v celé zemi, investovaly se do ní desítky milionů korun. Mezi absolventy základních škol ale bohužel obecně upadá zájem o řemesla, proto už aktuálně nabízíme pouze moderní maturitní obory,“ uvádí.

Zájem je teď především o obory jako ekonomika a podnikání či informační technologie.

Loňský rok zakončili učňovskou zkouškou tři žáci. Označit je za ševce by však bylo předčasné. „Jeden z absolventů nastoupil do zaměstnání zcela mimo tento obor, zbývající dva studenti pokračují ve studiu nástavby (obor podnikání) a chtějí získat maturitu,“ vysvětluje Roman Cibulka.

Vasky má už dost peněz, aby mohla koupit značku Botas

Ekonomika

Vlasta Mayerová, ředitelka České obuvnické a kožedělné asociace, odhaduje, že v Česku působí v odvětví zhruba třicet větších firem a dalších padesát menších dílen nebo osob samostatně výdělečně činných. „Jsou v tom zahrnuti mimo jiné výrobci ortopedické, krojové nebo luxusní obuvi šité na míru,“ uvádí.

V posledních letech začalo několik firem i jednotlivců šít populární barefootové boty, které mají tenkou podešev a simulují chůzi naboso. Jejich zhotovení však Vlasta Mayerová považuje za podstatně jednodušší než u klasické obuvi.

Ať už je jejich výrobní program jakýkoli, 90 procent obuvníků se podle údajů asociace nachází ve Zlínském kraji, což přímo souvisí s tradicí oboru a odkazem podnikatele Tomáše Bati. „Právě proto by se měl kraj zasadit o to, aby se obnovila výuka technických oborů pro obuvnictví,“ apeluje ředitelka.

Dalo by se předpokládat, že o těch pár vyučených ševců, kteří v posledních letech vycházeli ze školy Orbis, se musela strhnout rvačka. Podle ředitele Romana Cibulky to ale tak horké nebylo.

„Obuvnické firmy jsou vesměs rodinného charakteru, a tak si pracovníky vybírají i zaučují samy – převážně z řad příbuzných majitelů, případně potomků zaměstnanců.“

České oděvní firmy konkurují kvalitou, ne cenou

Styl

Větší míru tvůrčí realizace podle všeho ani nenabízely. „Mnohdy potřebují pouze manuálně zručné pracovníky, které zaučí na obsluhu obuvnických strojů,“ podotýká ředitel.

Podle Vlasty Mayerové firmy už dlouho nespolehaly na to, že jim školy pracovní sílu dodají. „Je pravda, že věkové složení zaměstnanců je spíše vyšší a chybí zejména mladší generace vyučených

kvalifikovaných pracovníků, ale firmy si je již delší dobu zaškolují samy.“

Není to podle ní jednoduchá ani levná záležitost, protože je vždy potřeba alespoň jeden fachman, jenž se nováčkovi věnuje, navíc bez jistoty, zda ve firmě skutečně zůstane.

Boty ze zbytků materiálu

Nové značky přibývají i díky tomu, že se jejich zakladatelé rekrutují z vysokoškolsky vzdělaných designérů.

„Ti se snaží o to, aby obuv co nejvíce individualizovali a aby co nejlépe odpovídala potřebám uživatelů nebo novým trendům udržitelnosti,“ vysvětluje Vlasta Mayerová.

Pro výrobu podešví používá zbytkové kusy gumy z velkovýroby, na svršky zase nevyužité kusy látek

Takový popis sedí i na Evu Klabalovou. Po maturitě navázala vysokou školou, studijním pobytem v zahraničí a prací pro velké nadnárodní značky. Ačkoli duch Tomáše Bati je podle ní ve Zlíně všudypřítomný, nemá na rozdíl od něj ambice zásobovat svět botami. Nadchla se pro tenisky, které se dnes nosí takřka při všech příležitostech, přičemž hipsteři se v nich nestydí jít ani do Národního divadla.

Pro výrobu podešví používá zbytkové kusy gumy z velkovýroby, na svršky zase nevyužité kusy látek. Barevná hra odstínů podešví způsobuje, že každá bota je originál. Eva Klabalová využívá postup, při němž je guma do svrchní látky natlačena ve formě, a to za pomoci vysokého tlaku a teploty 160–180 stupňů Celsia.

Obejde se proto i bez lepidla. „Ráda říkám, že moje tenisky jsou vyrobeny bez morální kocoviny, protože zákazník přesně ví, kdo a kde je vyrobil a odkud materiály pocházejí,“ říká designérka, kterou při práci pro velké značky šokovala obrovská nadprodukce a honba za každým ušetřeným centem.

Foto: Petr Horník, Právo

Staré baťovské budovy zaplnily nové firmy, služby i úřady

Obuvnictví jako obor ve Zlíně přece jen nezaniklo, ovšem zůstalo výsadou vysoké školy. Univerzita Tomáše Bati, kterou vystudovala i Eva Klabalová, aktuálně nabízí uchazečům dvě možnosti.

Na fakultě multimediálních komunikací je to specializace Design obuvi v rámci bakalářského oboru Multimedia a design, na nějž navazuje magisterské studium. Loni bylo na bakaláře přijato devět studentů (letos se jich přihlásilo šestnáct, kapacita je deset) a na magistra pět.

Druhá možnost, obor výroba a konstrukce obuvi na fakultě technologické, se otevřela teprve před dvěma lety. Prezenční formu studuje šestnáct lidí, kombinovanou šest. „Předpokládáme, že zájem o tento obor bude postupně stoupat,“ říká mluvčí školy Petra Svěráková.

Na světě se každý rok vyrobí více než 30 miliard párů bot, z nichž více než 80 procent pochází z Číny

I na univerzitě se studenti naučí obuv fyzicky zhotovit. Martina Dokulilová, vedoucí ateliéru Design obuvi, proto nepovažuje chybějící středoškolské studium za významnou překážku.

„Naši studenti si projdou všemi disciplínami, které výroba obnáší. Naučí se nejen navrhnout design obuvi, ale i její konstrukční řešení, zhotovit obuvnické kopyto, vymodelovat jednotlivé části svršku obuvi, vybrat vhodný materiál a ve finále si takto navrženou obuv i sami vyrobí.“

Značka Vasky se ruční práce nevzdá

Na zlínské univerzitě funguje Centrum výzkumu obouvání, jehož ředitel Tomáš Sáha uvádí, že na světě se každý rok vyrobí více než 30 miliard párů bot, z nichž více než 80 procent pochází z Číny.

V poslední době je podle něj cítit příklon zákazníků k evropským značkám, ovšem nikoli k běžné obuvi, nýbrž ke kvalitnějším funkčním botám.

„Nové, specializované výrobní postupy a používané materiály jsou na úrovni, která již vyžaduje vysokoškolské profesní vzdělání. Tradiční výroba obuvi postupně zaniká, proto musí být převedena do kategorie high-tech. Specializovaná česká funkční obuv je typ, který je ve světě konkurenceschopný. Je to také šance pro české výrobce a také pro doposud zanedbávaný a podceňovaný výzkum obuvi a obouvání,“ domnívá se Tomáš Sáha a považuje za nepochopitelné, že obuv, která nás provází celý život, je stále přehlíženou oblastí výzkumu.

Cílem tedy podle jeho slov není obnovit tradiční výrobu, ale stát se uznávaným mezinárodním výzkumným a vzdělávacím centrem v oboru obuvnictví. „A to se daří,“ míní.

O voňavých teniskách z lógrů a látek na odpis

Styl

Mnozí zákazníci nadále nedají dopustit na klasiku, boty z přírodních materiálů, především kůže, a vlna zájmu o všechno, co je české a ručně dělané, tomu napomáhá.

Příběh Václava Staňka a jeho značky Vasky, kterou v osmnácti ve Zlíně založil, nepřestává ani po sedmi letech fascinovat. V roce 2022 přišel na trh mimo jiné s vlastní barefootovou obuví, balerínami nebo kolekcí ve spolupráci s výrobcem klobouků Tonak. Otevřel také reprezentativní prodejnu v centru Zlína. Bot loni prodal 160 000 párů, celkový obrat přesáhl čtvrt miliardy korun.

Tisíc ševců nikdo nezaměstná

Mladému podnikateli na začátku pomohlo, že jeho otec vlastní firmu Flexiko, která vyráběla především pracovní obuv. „Když jsem za ním přišel, že bych chtěl vyrobit boty, moc se na to netvářil, ale řekl, že mi

je teda vyrobí, když si je zaplatím,“ vzpomíná Václav Staněk, jemuž je podnikání Tomáše Bati velkou inspirací, přestože je absolventem gymnázia a žádné vzdělání v oboru nemá.

„V podstatě už od druhého roku mojí firmy vyrábí Flexiko 90 procent svojí produkce pro nás,“ dokládá rychlý vzestup svojí značky, založené převážně na kožených, ručně šitých produktech.

Ačkoli provozuje i vlastní dílnu v jedné z bývalých baťovských továren, většina výroby je rozeseta na různých místech nejen ve Zlíně, ale třeba i na Slovensku. Zadávat práci je podle něj v dané situaci nezbytné, protože tolik vlastních zaměstnanců by nesehnal.

„V rámci diverzifikace rizika je lepší zakázky rozdělit,“ uznává, „ale můj sen je mít ve Zlíně co nejvíc pracovníků na jednom místě, ideálně přímo pod naší firmou. Mojí ambicí je dělat vše pro to, aby řemeslo vydrželo.“

Nový módní trend: Klaunské boty

Styl

Ion se potýká s tím, co konec posledního učebního oboru přinesl. „Popravdě to není taková změna, protože tři žáci nebo nula, to už není velký rozdíl,“ míní. Ačkoli odvětví na Zlínsku nadále žije, podnikatel upozorňuje, že jeho význam už není takový jako v době Bati nebo Svitů.

„Není tu moc firem, které by rostly a potřebovaly nabírat spoustu nových zaměstnanců. Kdyby každý rok vycházelo ze škol tisíc ševců, byl bych sice rád, ale neměli by se kde uplatnit.“ Zmiňuje také automatizaci, která i do tohoto oboru proniká, avšak podle jeho názoru ruční práci nikdy zcela nenahradí.

Cestu rekvalifikací nebo zaučení přímo ve firmách považuje za správnou. Při hledání nových lidí se mu pak nejlépe osvědčují sociální sítě. „Často přijdou, že něco takového dělali před patnácti

lety, pak šli někam do kanceláře a teď si říkají, proč se k tomu nevrátit. Takoví jsou pro nás nejlepší.“

Šijí i na strojích ze 40. let

Také Zdeněk Jakubů považuje svoje zaměstnance za nejcennější vklad, jež je potřeba hýčkat.

„Skoro celá republika nám posílá boty na opravu. Zaměstnáváme patnáct lidí a jsme asi největší opravna obuvi v zemi,“ říká šéf dílny, která se nachází v jedné bývalé baťovské fabrice.

Prodejny nadnárodních obuvnických řetězců, které známe z nákupních center, mu každý měsíc posílají kolem 1500 párů na opravu, obvykle z reklamací. Ve zlínské dílně však boty nejen spravují, ale jsou schopni pro malé obuvníky zajistit zhotovení prototypů nebo malosériovou produkci.

Foto: Petr Horník, Právo

„Praskne šití, odlepí se podešev, ze zipu upadne jezdec,“ vyjmenovává Zdeněk Jakubů nejčastější důvody záručních oprav obuvi

Zdeněk Jakubů pracoval od roku 1976 ve Svitě, avšak nikoli u ševcovského kopyta, ale jako malíř-natěrač nebo třeba řidič autobusu.

„V roce 1995 jsem koupil krachující opravnu a všechno jsem se naučil. Když mi někdo řekne, že něco nejde, sednu ke stroji a říkám: ‚Tak pojd, já ti to ukážu.‘“

Co se dělávalo z kůže, se hodně tlačí do syntetiky. Materiály jsou různé, pak to kvalitě odpovídá

Pro zdárné podnikání by vlastně potřeboval hodně nekvalitních bot a co nejvíc kvalitních pracovníků. To první často kritizují zákazníci levnějších řetězců. Zdeněk Jakubů je nechce šmahem odsoudit, ale připouští: „Co se dělávalo z kůže, se hodně tlačí do syntetiky. Materiály jsou různé, pak to kvalitě odpovídá. Ať je to jakákoli korporace, všechno se šije v Číně, Bangladéši, Pákistánu. Nejlepší

kožené boty jsou dnes z Polska. Působí tam malé, vesměs rodinné firmy, mají to vychytané a díky tomu minimum reklamací,“ povídá v dílně, v jejímž středu stojí dva šicí stroje s označením Persy III. a opatřené nápisem „Maž a čisti stroj denně“.

Pohled na plechové cedulky odhalí data převzetí 9. 6. 1947 u jednoho a 4. 10. 1947 u druhého. Sloužily tedy už v době, kdy se zestátněný koncern Baťa stal národním podnikem Svit. „A jsou nejlepší,“ hodnotí majitel opravny.

O zániku učebního oboru slyšel, ostatně v minulosti k němu žáci chodili na praxi. „Třeba šičky jsou dneska absolutně nedostatkové zboží. Mám tu ‚holky‘ před důchodem, které šily ještě za totality. Pokud ale přijde mladá, šikovná holka, která šít umí, tak se to naučí. Opravy zahrnují asi deset operací, které se opakují, takže je to spíš o zkušenostech. Dva ‚kluci‘, kteří tu jsou přes deset roků, přišli z ulice. Pokud jste manuálně zručný, máte v hlavě a nejste líný, tak se to naučíte. Podmínkou je, abyste chtěl.“

Firmu založila v nouzi, teď z prodeje zabezpečí i děti

Ekonomika

Vedle opasků či peněženek šijí teď i neprůstřelné vesty

Domácí